SVOBODA — СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. XCVII. No. 199. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, OCTOBER 17, 1990 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 17-го ЖОВТНЯ 1990 Ч. 199. РІК XCVII

Пам'ятаймо про Україну!

УЧАСНИКИ ГОЛОДІВКИ ЗАКЛИКАЛИ ДО ЗАГАЛЬНОГО СТУДЕНТСЬКОГО СТРАЙКУ

Київ. (УПА, УНІАР, Рух інформцентр). — Тут у п'ятницю, 12-го жовтня вже втретє заблькованo Хрещатик. Це зробили студенти київських вищих учбових закладів і технікумів, які прийшли на площу Жовтневої революції підтримати ровесників, які голодують від 2-го жовтня.

Прийшли треті і п'яті курси Педагогічного інституту, інших курсів нема, бо вони в колгоспах на збиранні врожаю картоплі. Першокурсників також мало, мабуть, не відважуються. Та на площу вийшли всі інститути і технікуми Києва, кореспонденти зустріли там студентів Меличного інституту, Інституту легкої промисловости, Інституту харчової промисловости, Сільськогосподарської Академії, Політехнічного інституту, Художнього, Театрального, Інституту культури, Інституту будівельної індустрії. Були студенти багатьох технікумів: геолого-розвідувального, торговельного, господарського, радіоелектроніки, Київського індустріяльно-промислового коледжу. Всього було 20,000 студентів.

Під час мітинґу промовці гаряче підтримали вимоги студентів, особливо наполягали на усуненні Віталія Масола та на необхідності проводити військову службу в Україні. Зачитано телеграму солідарности з голодуючими від Спілки монгольських студентів. Вирішено в понеділок, 15-го жовтня, замість зайнять вийти на загальний студентський страйк — іти маніфестацією до Верховної Ради і вимагати виґонання вимог студентів, які голодують.

Хтось із виступаючих повідомив, що голова Верховної Ради Леонід Кравчук в цей час виступає на заводі „Більшовик". Учасники мітинґу одностайно рушили до заводу і в годині 2:30 заблькували Брест-Литовський проспект в районі заводу „Більшовик". Там відбувся ще один мітинґ, де студенти вимагали надати їм змогу виступити на телевізії у вечірні години. На ім'я Л. Кравчука та керівника Держтелерадіо УССР вони надіслали телеграму з вимогою надати дві години прямої трансляції по телевізії з телефонним зв'язком і попереднім повідомленням у засобах масової інформації про цю передачу, з метою інформування населення України про вимоги мітинґу та студентів, які голодують. Телеграму підписали: від голодуючих студентів — Олег Кузан, Михайло Канафоцький; від Народної Ради у парляменті Марія Куземко, Юрій Збітнєв; від учасників демонстрації — студент Київського інституту народного господарства Сергій Круліковський, робітник Науково-виробничого об'єднання „Арма" Михайло Ляхов; від виконавчого комітету Міжпартійної Асамблеї Петро Кагуй; депутат Хмельницької Міської Ради народних депутатів Генадій Сіренко.

Голодуючих студентів підтримали солдатські матері в Житомирі, які також оголосили голодівку 9-го жовтня, серед них Уколова, син якої минулого року під час служби у фльоті загинув при невідомих обставинах. Голодують п'ять жінок, яких цілодобово охороняють представники Руху, оскільки в ніч з 10-го на 11-го жовтня на голодуючих спробувала напасти група п'яних. Депутати Обласної Ради подали заяву з вимогою поставити біля голодуючих охорону з працівників міліції. Офіційна преса обходить мовчанкою голодівку, про цю акцію буде повідомлення в другому числі незалежної щоденної газети „Голос Громадянина", що виходить у Житомирі. З Житомира також надіслано телеграму до Верховної Ради України, зокрема депутатам з Житомира Віталієві Мельничукові, Олександрові Сугунякові та Якові Зайкові, членам Народної Ради. Я. Зайко 10-го жовтня заявив по телевізії, що приєднується до голодуючих.

У районному центрі Макарові також триває голодівка на підтримку студентів з тими самими вимогами. У селі Іванівка Теребовлянського району на Тернопільщині з 9-го жовтня учні 9, 10 і 11-ої кляс оголосили голодівку солідарности зі студентами. До школярів приєдналися їхні керівники кляс. Вони вимагають негайного усунення В. Масола та партійної групи 239 в парляменті разом з Л. Кравчуком. Студенти і учні Тернополя 12-го жовтня почали бойкотування навчань, у школах проходять мітинґи. В суботу, 13-го жовтня , почалася масова голодівка в Тернополі на підтримку студентів, які голодують у Києві. Цей день у Тернополі оголошено учасниками акції Днем Солідарности з голодуючими, на Театральній площі від 9-ої ранку до 9-ої вечора тривав безперервний мітинґ.

В Донецькому на Центральній площі міста в неділю, 14-го жовтня, група студентів і активіст УРП Володимир Мазанов розпочали голодування на підтримку студентів, що голодують у Києві. Українські студенти у Москві також надіслали телеграму солідарности з голодуючими у Києві. З Канади до Києва надійшла телеграма, що й там група студентів оголосила голодівку солідарности з учасниками акції в Києві.

Стало відомо, що 6-го жовтня в годині 11:45 вечора хтось кинув вибуховий пакет у табір голодуючих студентів у Києві. Пізніше з'ясувалося що це вчинив курсант першого курсу Вищого загально-військового училища ім. Фрунзе Роман Попов. Цей випадок розслідує військова прокуратура. Серед студентів ніхто не постраждав.

МАСОЛ ВІДМОВИВСЯ ВІД РЕЗИҐНАЦІЇ

Київ (УПА, Рухінформцентр). — Головними подіями життя в Україні залишаються голодівка студентів та сесія Верховної Ради УССР.

Розпочавши голодівку 2-го жовтня, студенти вимагають резиґнації уряду Віталія Масола та протестують проти підписання нового союзного договору з Москвою.

На сесії 10-го жовтня В. Масол відмовився від резиґнації, що викликало масовий стихійний мітинґ вечором того ж дня. Сотні киян відразу по закінченні сесії заповнили Хрещатик, щоб підтримати голодуючих та їхні вимоги, а також звернути увагу уряду на те, що чотири студенти вдалися до крайнього засобу — сухої голодівки. Біля табору голодуючих о 7-ій год. вечора відбувся сорокатисячний мітинґ, на якому виступили народні депутати, діячі культури, які закликали підтримати студентів. Дев'ять членів парляменту, що входять до Народної Ради, проголосили, що приєднуються до голодівки студентів. Вони також повідомили, що хотіли зачитати на телевізії заяву, яку підписали депутати з Народної Ради, та голова Верховної Ради Леонід Кравчук заборонив навіть впускати до Держтелерадіо представників парляментної групи.

Тоді тисячі киян припинили рух транспорту на Хрещатику і почали пікетування Держтелерадіокомітету, яке тривало понад дві години, аж доки, після переговорів, о 9-ій годині вечора членам Народної Ради дали змогу виступити на телевізії. Через півгодини виступив Леонід Кравчук, він запевняв, що не забороняв народним депутатам виступити і що не має права забороняти. Одночасно просив робітників і селян подумати над зверненням представників Народної Ради, у якому є заклики готуватись до акцій громадянської непокори, страйків тощо. Кравчук також заявив, що жодної з вимог студентів він не відкидає, але для їх вирішення потрібний час.

Згідно з повідомленням лікаря, котрий обслуговує табір студентів, які голодують у Києві, два студенти з Іркутська, Олексій Просекін та Володимир Черненко, продовжують тримати безводну голодівку. Стан здоров'я Володимира значно погіршився. Одному з голодуючих — робітникові зі Львівщини 12-го жовтня в київській лікарні зроблено операцію шлунка. У лікарню відвезено тільки три особи. Понад 30 студентів відголодували уже 13 діб. Оскільки до студентів приєдналися нові учасники, в тому числі й народні депутати України, то число голодуючих у Києві значно зросло, до 237 осіб.

Віцепрезидент Української Наукової Асоціяції Олександер Коробко повідомив, що група викладачів розпочала лекції голодуючим студентам. На адресу Верховної Ради надійшла телеграма з Донецького, у якій повідомляється, що студенти донецьких ВУЗів та активісти УРП, СНУМ, Демократичного Руху Донеччини голодують на центральній площі міста, солідаризуючись з учасниками студентської голодівки у Києві.

Всеукраїнське Товариство Репресованих (ВУТР) також заявило про свою солідарність з учасниками голодівки і з 12-го жовтня розпочали голодівку члени ВУТР, колишні політв'язні: Оксана Мешко, яка була ув'язнена у 1947-1956 роках та у 1980-85 роках; Віра Чередниченко у 1945-54 роках; Микола Мельник у 1944-57 роках; Василь Ґурдзан у 1946-55; Клим Семенюк 1952-56, 1958-61 та 1984-87; Євген Пронюк 1972-84; Василь Лісовий 1972- 1983; Микола Горбаль 1970-77, 1979-88; Василь Овсієнко 1973-77 і 1979-88; Юрій Бадзьо 1979-1989; його дружина Світлана Кириченко; Юрій Костенко 1982-85. Вони провели дводобове голодування разом зі студентами. Депутат Київської Міської Ради Юрій Карга голодував разом зі студентами п'ять діб.

Радіостанція „Промінь" у програмі „Три кольори" передала про голодівку просто з наметового табору. З роз'ясненням вимог голодуючих виступили народні депутати України Сергій Головатий та Валерій Івасюк.

До голодування 14-го жовтня приєдналися сім студентів Київського медичного інституту, які досі лише допомагали стежити за станом здоров'я голодуючих.

Священик УКЦ о. Валерій з Києва 14-го жовтня на площі Незалежности біля наметового містечка повінчав 19-річну Тамару Авдєєву — студентку Театрального інституту з 20-річним січеславцем Станіславом Овчаренком — працівником Театру ляльок. Вони не голодують але задіяні в обслузі та охороні студентів, які голодують.

Колишні політв'язні оприлюднили звернення, у якому сказано: „Боротьба проти колоніялізму і однопартійної диктатури триває. Наші надії на те, що

(Закінчення на стор. 4)

ПЛАСТОВА ГУТІРКА

Ню Йорк. — Осередок пластунів-сеньйорів у співпраці із старшими пластунами станиці Ню Йорку влаштовує в п'ятницю, 19-го жовтня, зустріч з пластунами, які гостювали в Україні. В програмі імпрези — гутірка, відео, музика на тему: „Україна і ми". Початок — о год. 6:30 вечора в Пластовій домівці, 144 Друга аве.

ПОЛЬЩА І УКРАЇНА ПІДПИСАЛИ ДОГОВІР ПРО СПІВПРАЦЮ

Варшава, Польща. — Аґентство Ассошіейтед Пресс, спираючись на інформації польського пресового аґентства ПАП, повідомило, що міністер закордонних справ Польщі Кшиштоф Скубишевський і міністер закордонних справ України Анатолій Зленко підписали в Києві минулого тижня двохсторонній договір про співпрацю і дипломатичне визнання двох згаданих країн.

В договорі говориться, що документ підписаний двома суверенними державами і тим самим Польща підтверджує і визнає право українського народу на свою суверенну незалежну державу. Обидві сторони зобов'язались здержатись від обопільних обвинувачень і територіяльних претенсій. Цей параграф договору дуже важний тим, — говориться у повідомленні АП, — що велика частина, особливо Західньої України, входила в склад Польщі до 1939 року, тобто до підписання ганебного договору Москви з гітлерівською Німеччиною, який дав привід до започаткування Другої світової війни. На підставі договору між Сталіном і Гітлером совєтські війська зайняли цю частину України і приєднали до території УССР.

Польща і Україна погодились нав'язати дипломатичні зв'язки, спочатку відкриттям консулятів в обидвох країнах, а потім на рівні амбасадорському.

Після підписання договору міністром закордонних справ України, його польський колеґа заявив: „Наше завдання і наш обов'язок мати дипломатичні та інші зв'язки не тільки з Москвою але також з республіками, в першу черґу з тими, які є нашими сусідами. Тепер ми мусимо присвятити багато праці і зусиль, щоб підписаний договір між нашими країнами був дотриманий обидвома сторонами".

К. Скубишевський назвав підписаний договір з Україною „історичним актом" і виявом доброї волі представників двох народів.

Варшавська „Газета Виборча" підкреслила з цього приводу, що дотепер 20 відсотків польської торгівлі з Совєтським Союзом було зв'язане з Україною. Тепер ці справи можуть покращати з огляду на політичну й частинну економічну суверенність Української ССР.

У понеділок ввечорі К. Скубишевський покинув Київ і поїхав до Мінська, столиці Білорусії. Не треба виключати, що там будес підписаний аналогічний договір з Білорусією.

М. Ґорбачов нереальними обіцянками заспокоює громадян СССР

Москва. — Генеральний секретар ЦК КПСС і президент СССР із спеціяльними диктаторськими повновластями, Міхаїл Ґорбачов, почав заспокоювати громадян СССР нереальними обіцянками, наприклад, про заборону і знищення „чорного ринку", який поширюється дуже швидко в обличчі нерішучости всесоюзного уряду, Президентської радди, Ради Міністрів СССР під керівництвом Ніколая І. Рижкова і самого Ґорбачова.

У звідомленні аґентства Ассошіейтед Пресс з Москви говориться, що совєтська економіка опинилася на березі руїни і її можуть врятувати тільки основні зміни, частинно може західня допомога, якщо СССР піде шляхом пляну академіка Станіслава Шаталіна, головного економічного дорадника президента М. Ґорбачова. Як відомо, ця так звана програма „500" передбачає повний перехід совєтської економічної системи на вільний ринок, створення грошової біржі, девальвацію совєтського карбованця, який дотепер є безцінною валютою, поступовий, але систематичний перехід з колективного на приватне господарство, надання повних суверенних прав для республік тощо. Біда тільки в тому, що М. Ґорбачов, крім посту президента є також генеральним секретарем ЦК КПСС і з цього посту він мусить лявірувати між реальними й менш реальними, або й шкідливими в теперішньому часі економічними програмами, щоб не „образити" консервативного крила в Компартії, задовільнити генералітет армії і КҐБ і не позбавити надій лібералів в кремлівському центрі і в республіках.

У своєму слові, виголоше

(Закінчення на стор. 4)

М. Ґорбачов — лавреат Нобелівської премії миру

Ослo, Норвегія. — Комітет у справі присудження Нобелівської нагороди миру назвав лавреатом за 1990 рік совєтського президента і генерального секретаря Міхаїла Ґорбачова.

Норвезьке радіо цитує слова М. Ґорбачова: „Коли ми почали перебудову, то знали: вона матиме вплив на всі країни. Я сприймаю нагороду як визнання реформ у Совєтському Союзі".

Однак голова Нобелівського комітету Ґідске Андерсон дала зрозуміти, що Ґорбачов нагороджений не за те, що відбувається в СССР. „Він зробив вплив на зміни в світі... Ми знаємо про існування (в Совєтському Союзі) величезних проблем. Але не за це присуджена премія", — сказала Ґ. Андерсон. Вона визнала, що багатьом не подобався вибір, зроблений комітетом, але додала, що вважає це цілком нормальним.

Аґентство АП нагадує, що за кілька днів до присудження премії одна з найбільших норвезьких газет надрукувала статтю вдови лавреата Нобелівської премії миру академіка Андрія Сахарова Єлени Боннер, яка порівняла Ґорбачова з Наполеоном.

Норвезьке радіо передало, що коли Ґорбачова запитали, чи готовий він наслідувати традиції Сахарова, він відповів ствердно: „Сахаров — це один з найбільших людей, які виступають за нове мислення". Норвезьке радіо наводить слова Ґорбачова про те, що він, „як і всі, хто був нагороджений премією перед ним", прибуде в Ослo в грудні, щоб особисто прийняти нагороду. Ґорбачов не згадав, що в 1975 році академікові Сахарову не дозволили їхати в Ослo з такою ж метою.

ТАСС передав з Москви заяву Ґорбачова про те, що він приймає нагородження „перш за все не в особистому пляні, а в пляні значення величезної справи перебудови".

Лавреат дістав багато поздоровлень. „Він сприяв історичним змінам у світі", підсумував рішення нобелівського комітету президент ЗСА Джордж Буш. Крім Дж. Буша Ґорбачова привітали прем'єр-міністер Великобританії Марґарет Тачер, канцлер Німеччини Гельмут Коль, президент Франції Франсуа Міттеран та багато інших діячів. Серед них був і лавреат Нобелівської премії миру Лєх Валенса.

Однак у Совєтському Союзі сприйняли нагородження Ґорбачова без особистого захоплення. „Для власного народу він зробив мало, — сказала 53-річна москвичка, яка відмовилася назвати своє прізвище. — Він, звичайно, популярний за кордоном, але не тут".

Данія веде слідство у справі нелеґальної діяльности Моссаду

Копенгаґен, Данія. — Аґентство Ассошіейтед Пресс повідомило, що в данському парляменті розпочались дискусії на тему нелеґальної діяльности ізраїльської розвідки Моссад яка діє там нелеґально, згідно з інформаціями колишнього співробітника цієї розвідки Віктора Островського.

Парляментарна комісія для справ контролі праці державних органів безпеки і закордонних розвідчих центрів розпочала слідство після того, як недавно на Заході була опублікована книжка Островского під назвою „Шляхом обману".

В. Островський вишколювався в ізраїльському шпигунському центрі у 1980 роках і у характері розвідника побував в багатьох країнах світу, найбільше в Европі. Він твердить у своїй книзі, що Моссад без дозволу данського уряду інтенсивно діяв на території Данії, контролював візи арабів, які прибували до тієї країни в різному характері, а також підслухував телефонічні розмови палестинців.

Члени комісії данського парляменту звернулись до міністра юстиції Ганса Енґеля і керівника контррозвідки з проханням зайняти становище до ревеляційних тверджень Островського і переслати на руки комісії відповідну документацію. Енґель пояснив, що його міністерство не має жодних інформацій про нелеґальну діяльність Моссаду. Якщо б це було правдою, — заявив він, — то це означало б, що ізраїльці порушували законодавство Данії. Йому однак видається, що твердження Островського нереальні і позбавлені фактів. Згаданий суддя мав в першу черґу на увазі інтерв'ю, яке Островський дав кореспондентові данської телевізійної сітки у себе вдома, тобто в канадському місті Оттаві, де він тепер живе. Колишній розвідник твердить, що ізраїльська розвідка „має свою людину" в данській розвідці, яка передає Моссадові цінні інформації.

Ізраїльські представники ще й досі заперечують твердження Островського опубліковані в книжці і сказані ним під час інтерв'ю. Вони навіть робили заходи, щоб не добустити до виходу книжки в світ і блькували її кольпортаж в З'єднаних Стейтах Америки.

Асоціяція Україністів Словаччини активізується

Пряшів, Словаччина (М. Мушинка). — У середу, 26-го вересня, в пряшівському Руському Домі відбулися членські збори Асоціяції Україністів Словаччини, в яких брало участь понад 30 членів цієї організації.

На порядку дня було, між іншим, обговорення участи членів асоціяції в першому конґресі Міжнародної Асоціяції Україністів у Києві.

Із звітами про участь у конґресі на зборах виступили п'ять делеґатів із Пряшева. Всі вони дали високу оцінку конґресові який, на їх думку, був найвизначнішою подією в науковому житті України. За останні роки.

В пляні асоціяції на найближчий період передбачається семінар про літературну критику, що його буде влаштовано спільно з українською секцією Об'єднання Письменників Словаччини.

Головною подією Асоціяції Україністів Словаччини буде міжнародна наукова конференція, присвячена 120-річчю з дня народження українського фолкльориста Володимира Гнатюка та 70-річчю заснування Українського Вільного Університету у Празі. Конференцію заплановано на червень наступного року.

Появилася декларація про суверенітет України у двох мовах

Балтимор. — Видавництво „Смолоскип" спільно з вашінґтонським Комітетом Допомоги Україні „Україна 2000 року" видало окремою брошурою в українській і англійській мовах декларацію про державний суверенітет України.

Це люксусове й пам'яткове видання прикрашене державним золотим тризубом у голубому обрамленні.

Переклад декларації на англійську мову виконала головний редактор „Українського Тижневика" Рома Гадзевич.

Після IV Універсалу УНР з 22-го січня 1918 року — це найважливіший документ в новітній історії України.

Декларація про державний суверенітет України була схвалена українською Верховною Радою 16-го липня 1990 року. За декларацію голосувало 355 депутатів, 4 були проти, один утримався, а 89 в голосуванні участи не брали.

Ціна декларації — 3 ам. дол., в Канаді — 4 кан. дол. Замовлення слід слати на адресу: „Smoloskyp", P.O. Box 561, Ellicott City, Md. 21043.

Н. СВІТЛИЧНА ПРО ЗУСТРІЧ З УКРАЇНОЮ

Ню Йорк. — Пластовий курінь „Верховинки" влаштовує, в неділю, 21-го жовтня, зустріч з Надією Світличною, яка, повернувшись з України, розповідатиме про свої враження після 12-річної розлуки з Батьківщиною. Імпреза відбудеться в приміщенні НТШ, 63 Четверта аве. Початок о год. 2-ій по полудні. Після розповіді — кава і солодке.

У СВІТІ

У НЕДІЛЮ, 14-ГО ЖОВТНЯ, ізраїльський кабінет міністрів визнав офіційно недійсним рішення Організації Об'єднаних Націй вислати окрему делеґацію до Ізраїля для розслідження убивства 21 палестинця минулого тижня біля мечеті Аль Акса та заявив, що не буде співпрацювати зі згаданою делеґацією. Це одностайне рішення ізраїльського кабінету офіційно підкреслило відкриту ворожість, що її ізраїльські офіційні чинники висловлювали впродовж минулого тижня проти ООН. Важливі службовці Уряду президента Джорджа Буша були розчаровані такою реакцією Ізраїля на рішення Ради Безпеки ООН і побоюються, що таке наставлення Ізраїля пошкодить вже і так напруженим відносинам поміж Ізраїлем і ЗСА.

МІНІСТЕРСТВО ЗАКОРДОННИХ справ Ірану подало до відома, що з днем 14-го жовтня Іран знову відновив прямі дипломатичні відносини з Іраком. У заяві міністерства говориться про те, що іракський дипломатичний представник вже розпочав своє урядування в Теграні, а іракський дипломатичний представник незабаром виїде до Багдаду. Обидві країни перервали дипломтичні стосунки під час їхньої восьмилітньої війни.

У НЕДІЛЬНОМУ ВИПУСКУ берлінської газети „Морґенпост" подано коротку вісточку про те, що від початку серпня ц.р. 41 совєтський вояк, який відбуває свою службу в колишній Східній Німеччині, звернувся до німецьких властей з проханням про політичний азиль. З цього приводу минулого тижня совєтська військова влада звернулася в свою черґу до німецьких громадян з проханням не сприяти в нічому таким втікачам. Тепер на території колишньої Східньої Німеччини розташовано коло 300,000 совєтського війська, яке до 1994 року має бути цілковито випроваджене з цих територій.

МИНУЛОЇ П'ЯТНИЦІ міністер внутрішніх справ Болгарії Пенчо Пенєв заявив, що від часу усунення від влди Тодора Живкова звільнено з праці 5,130 із його апаратчиків, з того 3,341 був працівником різних підрозділів служби безпеки. Міністер у своїй вістці не подав загального числа працівників службовців відділу державної безпеки країни.

В АМЕРИЦІ

У З'ЄДНАНИХ СТЕЙТАХ Америки перебуває понад 200 китайських представників торговельних організацій для переговорів про закуп американської продукції. Китайська делеґація прибула до ЗСА якраз в той час, коли американські законодавці обговорюють питання поширення торговельних зв'язків з Китаєм після санкцій, які були накладені американською стороною в зв'язку з жорстокими подіями та придушенням демократичних рухів минулого літа. Найближчим часом в Палаті Репрезентантів відбудеться голосування над пропозицією президента Джорджа Буша надати Китаєві статус фаворизованої держави в торгівлі в наступному році. Ціллю делеґації китайських бизнесменів є також урегулювання питання про збільшення китайського експорту до ЗСА та зменшення американського імпорту до Китаю. Покищо з членами китайської делеґації виявили бажання зустрітися лише чотири конґресмени.

ЗГІДНО З ОСТАННІМИ повідомленнями американської розвідки, Совєтський Союз продовжує продукцію нових стратеґічних ракет. Військовий спостерігач газети „Ню Йорк Сити Трибюн" Пітер Самуел пише, що в СССР готується до виробництва нова модифікація найпотужнішої міжконтинентальної ракети СС-18, яка називатиметься „СС-18, Модель 7". Американський військовий аналітик Дейвид Трахтенберґ вважає, що совєтська продукція все ще йде в руслі старої совєтської військової концепції. Тому він сумнівається в тому, що Совєтський Союз дійсно переглянув та змінив свою „оборонну" доктрину. Але в зв'язку з тим все ще існує дійсна небезпека, що виробництво „Моделі-7" загрожує ефективності договору „Старт" про зменшення стратеґічної зброї, згідно з яким СССР повинен зменшити кількість своїх ракет СС-18 з 308 до 154.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street Jersey City N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс)

Postmaster Send address changes to

Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City N.J. 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N.J.

Передплата на рік $40.00 на півроку — $22.00 на 3 місяці $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси $1.00
Чеки (money orders) виставляти на: Svoboda

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, допучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою.
За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City N.J. 07303

Непорозуміння із соціялізмом

У минулому тижні відбувся у Ню Йорку дводенний з'їзд 300 видатних соціял-демократів з 100 країн світу. Головував колишній канцлер Німеччини Віллі Брандт. Обмірковували причини, чому соціялізм в його демократичній формі перестав грати поважну ролю, потішалися, що буцімто у 23-ох різних країнах соціялісти є при владі або в коаліційних урядах і тому є добрі переспективи соціялізму. В інформаційний статті на цю тему у „Ню Йорк Таймсі" з дати 11-го жовтня ц.р. не сказано, які це країни з соціялістами при повній чи частинній владі. Віллі Брандт, поважний державний діяч правильно вбачав загин соціял-демократії у повній компромітації назви „соціялізм" комуністами в СССР. У другій половині минулого сторіччя виринув термін соціялізм і постав Другий та Третій Інтернаціонал. Гимном Третього Інтернаціоналу — комуністів стала Марсильєза Великої французької революції, це все ще є національно-державний гимн Франції, яка з большевизмом ніколи не мала нічого спільного, бо навіть у короткому часі коаліційного уряду Блюма з участю комуністів — Франція належала до світу західньої культури і не завела марксистської системи партійно-державної контролі над всією продукцією і розподілом. У Франції й Італії еврокомунізм теж провалився. У цій статті „Ню Йорк Таймсу" промовчують також, що вірні соціялізмові міжнародні діячі знайшли собі місце на з'їзді — у найдорожчому готелю Ню Йорку. З назвою „соціялізму" в'яжеться образ бідного пролетаріяту й оборони справ працюючого люду, — з назвою „Валдорф Асторія" в'яжеться образ американського багатства і люксусу.

Втікаючи від знанавидженої фірми — „комунізм" члени компартій у деяких колишніх сателітських країнах перейменовувались на „соціял-демократів". Міхаїл Ґорбачов деклямує про „демократизацію", ленінська конституція була реклямована як „найдемократичніша у світі", але одночасно Ґорбачов і вся його прибічна Ради й у весь центральний уряд це всеще вірні партійні комуністи. Чи збережеться соціялістична номенклятура колишніх комуністичних партій і сателітних держав — це для нас, українців, далека й нецікава справа. Логіка історичних подій вказує, що комунізм, для якого Карло Маркс, Фрідріх Енґельс і Володимир Ленін є недоторкальними табу провалиться і що суходільний Китай і Куба також похоронять комунізм. Це теж далека справа, яка тільки посередньо торкається проблематики України. Зате З'їзд соціялістичних діячів, між якими були такі постаті, як Віллі Брандт, насуває спогади, про ролю соціял-демократії в Україні.

Першою української політичною партією була заснована у 1899 році Українська Радикальна Партія. Під впливом моди на соціялізм вона додала собі приметник „Соціялістично-Радикальна". Ця мода була така сильна, що у Центральній Раді була партія Соціял-демократична і Соціял-революційна і партія соціялістів-самостійників. Усі найвидатніші тодішні діячі — Михайло Грушевський, Володимир Винниченко, Симон Петлюра і багато, багато інших — були соціялістами. Петлюра виступив з партії. В Західній Україні поруч із Соціял-Радикальною була й Соціял-Демократична. Лідери тих партій не мали нічого спільного з марксизмом. Такі постаті як Володимир Старосольський, Лев Ганкевич, Лев Бачинський, Іван Макух — насправді за своїм світоглядом і політичною дією по суті нічим не різнилися від націонал-демократів. На еміґрації після Другої світової війни чотири українські соціялістичні партії галицькі й наддніпрянські, об'єдналися в одну Соціялістичну. Із смертю д-ра Степана Ріпецького, історика Українського Січового Стрілецтва не чути до існування цієї партії. Минулася мода. Ґорбачов вірить у „переродження" комунізму, хоч втікають з неї члени, як щурі з потопаючого корабля. Члени минулотижневого З'їзду у Ню Йорку вірять у відродження соціялізму в його демократичній формі. Але „модним" соціялізм уже ніколи не буде.

Олександер Серафин

ЧИ 500 ДНІВ ДО КАПІТАЛІЗМУ В СССР?

Світова преса широко інформує протягом останніх кількох тижнів про „500-денний плян" переходу господарства СССР на ринкову економіку. За ініціятивою голови Верховної Ради Боріса Єльцина, РСФСР прийняла вже раніше подібну програму, що спонукало Ґорбачова до створення 13-ти членної комісії. Ця комісія підготовила за серпень плян переходу господарства держави на ринкову систему за 500 днів, представила його до схвалення парляменту СССР з початком вересня. Для кращого розуміння, про що мова в цьому пляні за кореспонденцією журналу „Тайм", подаємо нижче його загальний зміст. Головним автором „500-денного пляну" був совєтський економіст Станіслав Шаталін.

• Про власність: Передати приблизно 80 відс. державної власности в приватні руки. Перетворити великі підприємства в акційні корпорації і продати менші підприємства приватним особам. Дати селянам право виступати з колгоспів з виділенням певної частки колгоспної землі та іншого майна. Державна оборона, залізничний транспорт, пошти, енергію і далекої віддалі комунікація залишаться в центральних руках.

• Економічна спілка: Плян Шаталіна передбачає один спільний ринок і одну монетарну систему. Кожна з республік контролювала б свої господарства під умовою, що вони підпишуть новий союзний договір. Ґорбачов, одначе, не вважає економічної суверенности республік частиною цього пляну.

• Ціни: Після 100 днів строгої фіскальної контролі, завданням якої буде устабілізувати економію і зменшити державний дефіцит, більшість цін буде встановлена вільним ринком, а не центральним плянуванням.

• Кредит: Державні допомоги дефіцитним підприємствам перестануть уділювати. Кредит будуть уділювати тільки банки та інші кредитні інституції, зорганізовані на зразок Заходу.

• Інвестиції і торгівля: Торгівля твердою валютою буде дозволена і закордонні підприємства можуть мати 100 відс. власности совєтських підприємств. Ведеться намагання створити вільний ринок, вповні інтеґрований зі світовим ринком.

• Безробіття: Працівники, які втратять свою працю наслідок економічних реформ, отримають винагороду, по змозі іншу працю або перевишколяться в інший фах.

Постає запитання: чи пропоновані реформи дадуть сподівані наслідки? Опінія американських економістів і промисловців не однозгідна. Кожна зміна таких маштабів криє в собі певний риск. Одначе плян Шаталіна загально вважають найбільш реалістичним з трьох представлених плянів. Він найбільш передовий. Продажа державних підприємств зредукувала б найдзвичайно велику кількість карбованців, які є в обігу, але виринає питання чи знайдуться покупці на державні підприємства. Совєтський Союз не має устійненої комерційної основи. Майбутні покупці дивитимуться дуже скептично на такі пропозиції. Багато є також неточностей пов'язаних з економічною суверенністю республік. Наприклад хто заплатить зовнішню союзну заборгованість? Багато важливих деталів пляну ще не опрацьовано. Багатьох його аспектів ще не було випробовано у Східній Европі. Передовість має свої окремі проблеми.

Протягом останніх п'ятьох років, реформи Ґорбачова творилися із засад Маркса-Леніна, які інтерпретував Ґорбачов в свою користь. Плян Шаталіна кладе кінець канонічним доктринам Жовтневої революції і їх пізнішим доповненням та інтерпретаціям. Коли Ґорбачов вже схильний залишити комунізм, то прем'єр Рижков разом з міністрами змагають ще далі його триматися і хоч шукають за змінами, але все таки ще тримаються „однією рукою" свого минулого. Такий підхід до справ перебудови продовжується вже понад п'ять років.

Ґорбачов звернувся до свого архітекта перебудови економіста Абеля Аґанбеґіяна випрацювати спільний плян — поєднати пляни Рижкова і Шаталіна. Цей не міг цього зробити, бо оба пляни не є сумісні, і представив свій, тобто третій плян. Остаточне вироблення компромісового пляну є в руках економістів і державних експертів. Їхні рекомендації мають бути представлені парляментові до 15-го жовтня 1990 року. Остаточний плян вводитиме в життя Ґорбачов своїми декретами на підставі повновластей, наданих йому парляментом СССР у вересні 1990 року. Таку повновласть має Ґорбачов до 31-го березня 1992 року. Наступні 500 днів для СССР будуть мати велике економічне й історичне значення.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Володимир Баран

Малярська виставка Б. Божемського в Дітройті

Богдан Божемський — це один з тих нечисленних образотворчих мистців, який не дозволяє нам забути хто ми є. Це один з тих нечисленних українських мистців, що малюючи краєвид, байдуже який, вміє його наситити чи впоїти в них це інтимне, щире, близьке, сповнене пошани почуття української людини до довколишнього світу, що його він, як мистець, виявляє з глибокою любов'ю. І це почуття щирої пошани природи, він виявляє способом, який відразу до нас виразно говорить, який зрозумілий і який із-за цього нам близький. І коли він до своїх картин впроваджує типи українських людей, ми відчуваємо там вкорінену сполуку, повне злиття цих двох складників українського світу, що є виявом нашої духовности, яке витворилось чи розвинулось на почві атавістичного прив'язання до рідної землі, яке силою факту є притаманне неіндустріяльному суспільству.

Хоча ми вже мали нагоду кілька років бувати на його виставках, може це вперше він зумів наситити так виразно свої картини українською духовністю, духовністю простого народу. Безперечно першою передумовою цього є тема. Його побутові сцени — це ясне, повне злиття української людини з довкіллям. Малюючи Різдво чи Йордан, та ставляючи перед типічною українською церквою повну українську родину, він творив мистецьку апотеозу релігійности нашого народу, його прив'язання до свого обряду, його глибокої віри в Бога. І в обличчі Бога ми однакові, всі ми рівні й так ті люди в Божемського — без виразніших індивідуальних черт. Коли в картині, однак, є одна людина, вона зображена так, що ми виразно бачимо її долю та перебіг її життя, бо лице її — це виразна, зрозуміла розповідь.

Для нас, як глядачів, надзвичайно приємний його ніжний та поетичний вияв, його захоплення квітами. Вони чарують не тільки своїми кольорами, але також композиційним укладом, чи то вони у зв'язках чи поодинокі. Вони викликають в нашій душі стільки інтимної естетичної розкоші, що ми пригадуємо собі та усвідомляємо, який гарний є світ.

Краєвиди у нього багаті різноманітністю. Часом буйна рослинність виповняє цілу картину, іноді поділена на частини, коли темний ліс контрастує з ясною смугою води, що надає ніби спокійному краєвидові певної напружености. Самітнє дереве — це розпука самоти. Китиця квітів — це радість і розкіш життя. Його краєвиди живі як теж живі його квіти.

Манера його малювання різноманітна, раз потяглими мазками, раз побільшеним краплями, часом обводить свої квіти тендітним серпанком, начебто еманацією їхніх запахів. Його картини легко пізнати та вирізнити.

Зов рідної землі в його картинах сильний і незабутній, що і творить його мистецьку сильветку окремішньою та оригінальною.

Відкриття виставки було 5-го жовтну, у ґалерії ЕКО. В неприсутності мистця, з професійною вмілістю влаштувала цю виставку Ліда Колодчин.

Любомир Онишкевич

ЕТИКА І ЕКОНОМІКА

II.

Крім того: навіть найбільш моральні люди часто примушені були красти, щоб вижити. По всіх наших областях поширена приказка: На колгоспі живеш: як не вкрадеш, то помреш. Цю приказку в безлічі варіянтах можна почути по цілій України, а теж по цілому СССР.

Як же ж можна буде будувати якусь економіку в Україні, коли у працівників таке наставлення? Один американський економіст описав це дуже влучно так: „Комуністи зліквідували поняття приватної власності — 'Твайо-майо' (твоє-моє), а тепер дивуються, що люди приватної власності не узнають, а крадуть, що можуть". Треба буде чимало часу, щоб це наставлення змінити: треба широкого поширення релігії, а найважливіше, треба щоб люди самі мали свою приватну власність і почали журитися, що їм самим хтось може щось вкрасти, — тоді будуть поважати приватну власність і в інших.

Ци лиш два більш очевидні прояви занепаду моралі в СССР в спосіб, який дуже а дуже утруднить розбудову економічної системи. Є, очевидно, і інші прояви занепаду моралі, які будуть проблемою: донощицтво, підлизайство, непотизм, протекціонерство, взагалі — еґоїзм, самолюбство, хабарництво, нещирість, а теж жахливий матеріялізм і захланність на речі. Це все всім нам знане й очивидне. Все це наслідки десятиліть комунізму, наслідки, які дуже важко буде викоренити.

Але варт зупинитись і на іншому аспекті етично-економічної дилеми: справі, яка сягає ще в часи перед комунізмом. Про це мало хто думає, а це не абияка проблема.

Йдеться про наставлення населення до торгівлі і фінансів взагалі. Щоб стати модерною державою, Україна мусітиме наладнати внутрішню і зовнішню торгівлю, банкову систему, сітку постачання товарів тощо. Це самозрозуміло людям, які живуть в системі капіталізму. Але людям у СССР ці речі морально осоружні, торгівців там переважно вважають спекулянтами, банкірів — лихварями, тих, що винаймають щонебудь, — орендарями, тощо. Для більшости людей (головно на східніх землях України) перепродати щось із заробітком, чи позичити комусь гроші з відсотком, винаймити комусь кімнату за чинш, — ці нормальні функції в системі вільного ринку, — але ж в СССР ці акції вважаються неморальними, неетичними, майже рівні із крадежем чи ошуканством. Наприклад, у пісні „День злодія" український бард із театру „Не журись" Андрій Панчишин ставить на самому початку паради злодіїв:

...а далі, неймовірно
елеґантні,
На Ладах виїжджають
спекулянти...

У нього, хоч він сам галичанин, торгівці, які перепродують речі із заробітком, це спекулянти, тобто — злодії. Правда, теперішні „кооператори" в СССР часто немилосердно „друть шкіру" з людей, як лиш можуть. Але це — нормальна річ у вільному ринку: як є брак якогось товару, то ціни йдуть вгору. Тут „тіньовий ринок" в Україні не є інакшим від ринку в ЗСА, — що сталось із цінами бензини в Америці, коли почалась політична криза в Іраку? Але люди, які не привикли до такої поведінки, вважають її неетичною.

Чому ж таке наставлення у людей в Україні? Мені здається, що історія цього йде ще далеко до середньовіччя. У цій християнській Европі в тих часах було поняття, що торгувати із заробітком чи позичати гроші із відсотків — це гріх для доброго християнина. Для такої „брудної", нечистої роботи вживали жидів, або інших „безбожників", яким релігія тих речей не забороняла. В Західній Европі після реформації таке наставлення пережилось і Европа вступила тоді в етап індустріялізації і капіталізму. Але ж в Російській імперії (а в тому і в східніх землях України) реформації ніколи не було, тож до самої революції панували ще старі середньовічні поняття. В висліді цього будь-яка індустріялізація чи торгівля в цій імперії, до часу революції, була в руках чужинців: жидів, німців, французів, вірмен. „Добрі православні християни" такими речами не займались.

Парадоксально, комунізм, який відкинув усякі інші християнські морально-етичні засади, це неґатив не наставлення до торгівлі і банківництва лише підсилив, хоч із зовсім інших мотивів, тому що вони суперечили макрсизмові. Спекулянти, лихварі, злодії, орендарі — всі вони вважались „ворогами народу" і їх переслідували.

Очивидно, в комуністичній системі завжди були великі економічні браки товарів, тож навіть у часах найбільшого терору (коли за таку активність на місці розстрілювали чи висилала на Сибір) були торгівці-спекулянти, які виконували в суспільстві дуже важливу функцію — без них, мабуть, люди ще більше б бідували, ще більше б їх згинуло в часи голоду. Але ж це був чорний („тіньовий") ринок і в ньому гуртувались звичайно різні кримінальні чи півкримінальні „чорні типики", одним словом — „мафія".

За часів перебудови всі ці люди й далі залишились в

(Закінчення на стор. 4)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

До редакції „Свободи"!

Вчителі Львівщини щиро вдячні вам за велику допомогу — поновлення наших книгозбірень українською літературою. Ваші книги допомагають глибше усвідомити збереження українського шкільництва поза межами рідної вам землі.

Разом з тим наші освітяни черпають багато матеріялу із книг, виданих у вас, знайомляться із структурою підручників. Це дає змогу докорінно змінити вивчення вкрай необхідних курсів української літератури, історії, географії, мистецтва на національному ґрунті.

З нового навчального року у нас відбудуться зміни у змісті освіти. Нами розроблено концепцію української національної школи Львівщини, яка є затвердженою міністерством освіти України. В наших школах введено нові навчальні предмети: історія, релігія, література народів світу, мистецтвознавство, хореографія і інші. Відмовились ми і від вивчення російської літератури, пріоритету цього предмета. Наповнюємо навчальні програми новим національним змістом.

Надіємося надалі на вашу допомогу, співпрацю у становленні української національної школи на Львівщині.

Велика вдячність вам від освітян: **Ірина Калинець, Христина Гелон, Ольга Гончар, Богдан Козярський, Анастасія Гумницька, Дана Біляк, Марія Самотис, Євгенія Кучеренко, Лев Воловець.**

Мирослав Лабунька

МІЖНАРОДНИЙ КОНҐРЕС УКРАЇНІСТІВ У КИЄВІ

II.

У 1-му Міжнародному Конґресі МАУ взяло участь біля 500 учасників — туристи з України та інших республік, СССР та коло 170 із інших країн Европи, Америки, Азії і Австралії. Із ЗСА прибуло понад сорок учасників та гостей, а з Канади біля тридцять. Переважали між учасниками зрозуміло, українці — так місцеві, як і з діяспори, але й не українські вчені були досить чисельно заступлені, особливо з таких країн, як Італія, Німеччина, та Польща. Працею конґресу керувала президія під головуванням президента МАУ В. Русанівського. До президії входили члени Міжнародного Комітету Україністів, Організаційного комітету та почесні гості. Президія засідала на відкритті, пленарних сесіях, як і на закритті конґресу.

Інакше — праця конґресу проходила за секціями, з яких кожна мала своє, наперед організаторами визначене керівництво з трьох осіб — два предсідники і секретар, Один із співпредсідників був з-поза України. Таких секцій було десять і кожна з них охоплювала тематично однорідний, чи зближений матеріял доповідей і дискусій. У кожній секції були запляновані дві до чотири сесії (засідань), кожна із сесій включала пересічно сім доповідей (найменше три, а найбільше — десять). Всіх сесій (засідань), включаючи й пленарні, було заплановано 34, а всіх доповідей біля 250. Час визначений організаторами для доповідачів — між 15 до 20 хвилин. Крім доповідачів, у списках сесій включені також офіційні дискутанти. Деякі доповіді виготовили два, чи більше співдоповідачів. Хоч не всі доповідачі, що були запрошені, чи зголошені до участи в конґресі, прибули, то знову ж, як це звичайно буває на таких конґресах, прибули такі, що не охоплені наперед приготовленою і чепурно виданою Програмою (завдяки старанням співробітника Інституту Літературознавства д-ра Олекси Мишанича), і таким чином ці статистичні дані, що їх подаємо в першу чергу на основі програми конґресу та звітних повідомлень кінцевої пленарної сесії, не відбігають далеко від дійсности.

За малими вийнятками, доповіді виголошувались українською мовою, на якій велись також дискусії. Іншими словами, хоч цього й не підкреслювано, офіційною мовою конґресу була — мова українська. Її вживали у своїх виступах та в приватних розмовах і ряд чужинецьких вчених — на радість і потіху господарів і гостей. Для загальної бодай орієнтації у тематиці конґресу та засягу його праці подаємо назви секцій та кількість їхніх засідань, як і кількість доповідей, що були виголошені на цих засіданнях (сесіях): I. Духовна і матеріяльна культура українського народу: Релігія, мистецтво, фолкльор, етнографія (4 засідань, 28 доповідей, керівники: Б Боцюрків і Я. Ісаєвич); II. Українська суспільно-політична і економічна думка: Історія і сучасність (3 засідання, 20 доповідей, кер. Б. Кравченко і І. Курас); III. Проблеми української історіографії та історіософії. Археологія. (4 засідань, 37 доповідей, кер. О. Пріцак і П. Толочко); IV. Українське літературознавство: Теорія, метода, історія, взаємозв'язки (4 засідань, 30 доповідей, кер. І. Фізер і І. Дзеверін); V. Мова у духовному та суспільному житті українського народу (4 засідань, 29 доповідей, кер. М. Флаєр і В. Русанівський); VI. Українська діяспора: Явище і дослідження (2 засідань, 12 доповідей, 2 короткі повідомлення, кер. В. Маркусь і А. Шлепаков); VII. Українська наукова думка: Історія і сучасність (3 засідання, 20 доповідей, кер. М. Мольнар і В. Шинкарук); VIII. Українське барокко (4 засідань, 27 доповідей та ряд коротких виступів і повідомлень, кер. С. Ґрачотті і О. Мишанич); IX. Український Авангард (2 засідання, 15 доповідей, кер. Г. Грабович і М. Жулинський); X. Україна: Проблеми національного розвитку (2 засідання, 12 доповідей, кер. Д. Гродзінський).

На урочистому відкритті конґресу у понеділок 27-го серпня програмову доповідь п.з. „Міжнародне співробітництво в галузі української культури: „Стан і перспективи" виголосив призидент МАУ В. Русанівський. Першого дня праці Конґресу відбулось дві пленарні сесії конґресу (одна до обіду, а друга після) із такими доповідачами: Іван Дзвюба: „Україна і світ", Омелян Пріцак: „Що таке історія України", Григорій Грабович: „Питання кризи і перелому в самоусвідомленні української літератури", Юрій Шевельов: „У довгій черзі: Проблеми регабілітатії", В. Шинкарук (Київ): „Філософія і духовна культура", Рікардо Піккійо (Італія, не міг прибути на конґрес, доповідь відчитав О. Пріцак): „Від травестованої 'Енеїди' Дж. Лаллі до 'Енеїди' Івана Котляревського", М. Толстой (Москва): „Полісся і слов'янський ентолінґвістичний ландшафт", Стефан Козак (Варшава): 'Білі плями' в історії польсько-українських культурно-політичних зв'язків", М. Сенченко і Б. Грановський: „'Україніка — 350': зведений каталог української книжки і книжки про Україну (історія, концепція, реалізація)". Пленарні сесії відбувались у великій авлі (актовий зал), Київського музею Леніна (!?) на Хрещатику, яка була вщерть наповнена — учасниками й гостями, жителями столиці.

На кінцевому пленарному засіданні конґресу керівники секцій склали короткі звіти із праці своїх секцій, а також висловили рекомендації відносно майбутніх конґресів МАУ. Загально можна сказати, що всі звітодавці висловлювали вдоволення із проробленої праці конґресу та побажання надолужити це все, що не було зроблене в минулому, а це — видати джерельні матеріяли у всіх ділянках українознавчих дисциплін, а також потрібні довідники — словарі, виготовити спільно нові правописні норми української мови (повідомлено, що при МАУ створено правописну комісію), бібліографії, індекси, нав'язати ближчу співпрацю між існуючими українознавчими центрами та з чужинецькими інституціями. Окремо треба згадати резолюцію, що її запропонувано від секції ч. III (Історія), щоб конґрес відкинув т.зв. Тези про воз'єднання, що їх проголосив уряд СССР 1954 року в 300-ліття Переяславського договору. Резолюцію прийнято оплесками. Конґрес одобрив також пропозицію проголосити наступний 1991 рік роком Михайла Грушевського у 125-ліття його народин. Учасники конґресу звернулись також окремим письмом до уряду з вимогою, щоб забудування Києвомогилянської Академії звільнили теперішні їх користувачі (військова школа!) і щоб вони стали культурно-історичним заповідником. Окремо ще група учасників звернулась також з проханням до Міської ради Києва призначити на відправи Богослужб греко-католицької парафії міста одну з церков, що стоять порожніми, або вживаються не за своїм призначенням.

Продовження буде.

Щира подяка молодому докторові
Стефанові Ґечі
що зручною рукою вставив новий клуб і тим поліпшив стан мого здоров'я.
Щира йому подяка.
Вдячна ІРЕНА ЛЕВИЦЬКА

Під знаком живого ланцюга...

Зліва: Рената Кость, Марко Абрам'юк, Оксана Люта, Тереса Рожа, Віра Мороз, Таня Кость, Таня Василина, Андрій Панчишин, Ліса Шийка.
Фото Дарії Говикович

Хоча кляса випускників Школи Українознавства в Клівленді за 1989—90 шкільний рік не належала до найбільш чисельних у 37-річній історії цієї школи (до матуральних іспитів приступило дев'ять учнів), проте ця клясаноситиме печать великої історичної події наших днів: живого ланцюга, який 21-го січня цього року простягнувся землями України й перед цілим світом задемонстрував, що большевицька жорстока окупація за більш як 70-літнє панування не зуміла знищити стремлінь нації до відбудови суверенної і соборної державности України. Ця подія стала зворотною точкою і веде ввесь народ до здійснення його ідеалів.

Саме ця подія втілилася у таблоь абітурієнтів „Рідної Школи" 1989—90 року, що його так по-мистецькому виконав голова Батьківського Комітету кляси випускників Олег Мороз: зображення ланцюга людських рук із символікою української вишивки, завершених будівлями соборів св. Софії й Св. Юра. Та й сама підготова учнів до кінцевих іспитів проходила під цим знаком, бо перед цими випускниками, вперше за багатолітнє існування Школи Українознавства, ця подія нараз відкрила нові горизонти дійсного, реального зв'язку з Україною, а навчальна програма українознавчих предметів, у світлі цього, набирає нового змісту й нових вимог — включно із можливостями вимінних навчальних програм.

До матуральних іспитів приступили: Марко Абрам'юк, Таня Василина, Рената Кость, Таня Кость, Оксана Люта, Віра Мороз Андрій Панчишин, Тереса Рожа і Ліса Шийка.

Додаткові позашкільні лекції підготови до іспитів відбувались під проводом шкільного дорадника д-ра Степана Воляника з участю вчителя географії Ярини Лютої. Іспити проходили у трьох частинах: 12-го й 13-го травня відбулись письмові іспити з усіх українознавчих предметів, 19-го травня учні здавали усні іспити перед іспитовою комісією, а 2-го червня вони склали іспит перед місцевою шкільною кураторією „Парма Борд оф Едукейшен", щоб одержати кредити за мову й українознавчі предмети в американських школах.

Іспитову комісію очолював д-р Степан Волиняк, а в її складі працювали директор школи д-р Віроcлав Кость, Василь Іванчук, Софія Бура, Ярина Люта, мгр Наталя Білоконська, Дарія Раковська і Володимир Сторожинський.

Після проголошення успішних вислідів цих іспитів предсідник іспитової комісії склав усім абітурієнтам з цього приводу ґратуляції із заввагою, що йому упродовж довголітньої праці у „Рідній Школі" на пості вчителя й директора завжди було приємно бачити осяги учнів.

Випускний вечір абітурієнтів відбувся у залі готелю „Галідей Ін" 24-го червня. Програму відкрив директор Школи Українознавства д-р Віроcлав Кость, який привітав батьків, учнів та гостей і представив господаря вечора Олега Мороза (він є теж головою батьківського комітету кляси випускників) і передав йому дальше ведення програми. Подякувавши за довір'я, О. Мороз передав слово шкільному дорадникові д-рові Степанові Воляникові, який поділився з присутніми враженнями й спостереженнями з пройдених іспитів та вказав на нові завдання, які стають сьогодні перед абсольвентами українознавчих шкіл. Опікун матуральної кляси Василь Іванчук привітав учнів із завершенням іспитів і відмітив дбайливість батьків, які допомогли учням у їхніх зусиллях. Богдан Милян, як дотогочасний голова Т-ва „Рідна Школа", передав привіт від його управи, а новообрана голова Віра Капустянська привітала абсольвентів від нової управи. Від „Рідної Школи" ім. Тараса Шевченка при Українському Православному Соборі св. Володимира склала привіт мгр Едита Морозинська, підкреслюючи важливість цієї події в житті молодої людини. Староста випускної кляси Андрій Панчишин від імені своїх товаришок і товаришів передав вислови вдячности всім учителям, які не жаліли труду, щоб якнайкраще передати учням науковий матеріял. Він згадав теж терпеливість і підтримку батьків, без якої годі було б говорити про успішне закінчення Школи Українознавства. Слідувала церемонія вручення матуральних свідоцтв і дипломів, що її довершили д-р Степан Воляник і д-р Віроcлав Кость, а після неї відспівано многоліття абсольвентам, батькам і вчителям. Перед спільною вечерею о. Богдан Крупка, парох Свято-Покровської парафії, провів молитву та присвятив абсольвентам декілька актуальних думок.

Після вечері слідували точки, виконані абсольвентами. Таня Кость виголосила вірш М. Матіїва-Мельника „Моєму вчителеві", який „в роки далекі,давні шляхів шукав в омріяне життя" для своїх учнів. Таня Василина рецитувала вірш у присвяті батькам. Після цього вступу слідувала розвагова частина, в якій Рената Кость відчитала гумористичний монолог на тему матуральних іспитів. Несподіванкою й атракцією цієї частини вечора була точка „Чи пізнаєте нас?" Був це фільм „відео", опрацьований Лідою Кость, у якому схоплено багато моментів від найраніших років сьогоднішніх випускників: їхні перші роки в садочку, виступи на рідношкільних святах, моменти із спортових змагань та здобуття трофеїв — аж до їхніх іспитів перед матуральною іспитовою комісією. Молитвою, що її провів о. Б. Крупка на закритті, закінчено цей вдалий і повен вражень вечір.

Згідно із прийнятою у нас традицією, є ще одна імпреза, яка вшановує абсольвентів. Це традиційна Випускна Забава, що її підготовляє управа Т-ва „Рідна Школа", у програмі якої кляса випускників відбуде свою останню презентацію. Тому очікувана субота 24-го листопада 1990 р. — це велика рідношкільна забава, яка, як і минулими роками, проходитиме в залі-ротунді св. Йосафата при 5720 Стейт Ровд у Пармі, яка, як завжди збирає давніх, теперішніх і майбутніх випускників „Рідної Школи", які надовго зберігатимуть у своїй пам'яті ті безжурні роки, пробуті у спільному юнацькому рідношкільному гурті.

СМБ

В пам'ять доброї людини

(У 21-шу річницю смерти д-ра В. Білозора)

Багато раковин у морі, та не в кожній знайдемо перлину.

Багато людей на світі, та не часто натрапляємо на таку людину, якою був покійний Володимир Білозор, сумлінний лікар, щиро відданий і здисциплінований український громадянин-патріот.

Буває, людина вмирає, якийсь час громада його згадує, а тоді з бігом часу забуває. Але така людина, якою був д-р Білозор, залишається надовго в пам'яті живих і наступних поколінь. І хоч від його смерти 17-го жовтня минуло два десятки років, згадують його добрим словом: колишні вояки УСС і УГА, котрих поранених в боях і хворих рятував під Лисонею, в окопах, та у воєнному шпиталі у Вінниці, згадують його і ветерани Дивізії Галичина, котрих, як начальний лікар при Військовій Управі відвідував на місцях вишколів і воєнних постоїв. Згадують його колишні учні української чоловічої гімназії, для котрих він був не лише шкільним лікарем, але й їхнім щирим другом і дорадником у важких умовах польської окупації.

А що й казати про безліч вдячних пацієнтів, котрими сумлінно опікувався та не жалів для них часу, а часто допомагав і фінансово. Він ніколи не звертав уваги на соціяльну чи національну приналежність хворого і всіх трактував однаково, як і годиться справжньому християнинові.

І навіть тут, на чужині, його не забули. Трапилася випадкова зустріч у кошерній „делі" — крамниці в Бетлегемі, Па., з її власником, Джов Шнайдером, що виїхав з Коломиї до ЗСА ще в 1927 році. Він не лише пам'ятав, що лікар-українець врятував життя його матері, але запам'ятав на ціле життя його прізвище — Білозор. Радощам його не було кінця, коли на власні очі побачив свого колишнього лікаря по 30 роках. Тішився, ніби побачив власного батька. Коли ж довідався про його смерть, у вічну пам'ять Дж. Шнайдер пожертвував чималу суму на церкву св. Йосафата в Бетлегемі.

Д-р Білозор народився 1890 року у Львові в батьків мішаного подружжя: мати (Антоніна зі Святонів) спольщена німка, батько, Іван, хоча українець, не був патріотом. Сина виховували у польсько-німецькому середовищі, посилали до польської школи, а контакт з українством мав тільки через науку греко-католицької релігії. Лише будучи студентом медицини у Львівському університеті попав у товариство українських студентів, став активним членом студентської громади і тоді тільки вивчив знаменито українську мову, а з тим віднайшов свою національну ідентичність. Наперекір своєму батькові, цілою душею і серцем включився у хвилі відродження української свідомости в Галичині.

Після невдалої боротьби за український університет, в якій він брав активну участь, був виключений з Львівського університету, переїхав до Відня і там напередодні Першої світової війни закінчив медичні студії.

З вибухом війни вступив в ряди УСС як лікар, а відтак до УГА, де у ранзі сотника став головним лікарем і завідуючим військовою лікарнею у Вінниці. Там він одружився з медсестрою Марією Фединською.

Після війни поселився в Коломиї, як лікар каси хворих і шкільний лікар української чоловічої гімназії. Включився в суспільну працю і щедро спомагав українську громаду. Був членом т-ва „Відродження", завзято поборював алькоголізм серед наших селян у співпраці з гігієнічним Т-вом. 1935 р. з рамени цього товариства заснував амбуляторію для незаможних і мріяв про створення туберкульозної лікарні, але війна і еміґрація розвіяли його мрії.

За свою громадську діяльність був репресований польською владою і арештований, а напередодні Другої світової війни був призначений большевиками на вивезення.

З приходом німецької влади дістав запрошення стати т. зв. „фольксдойчером" через своє напівнімецьке походження. Від цього він рішуче відмовився, бо не вмів кривити душею, помимо таких принад, як харчові картки і спеціяльні привілеї. В ті важкі часи залишився вірний своєму народові і так до кінця свого життя.

На соборному (в що він особливо вірив) українському цвинтарі в Бавд Бруку спочиває його тіло бже 21 рік, тіло чесної, обов'язкової, прямолінійної, гуманної, жертвенної, а при тім дуже скромної людини.

Ці вартості зумів він передати всім своїм трьом дочкам, а подекуди і внукам, що вже народжені тут, на чужині, а ті в свою чергу старатимуться в тому дусі виховувати і його правнуків.

В цю болючу річницю родина просить про молитви, щоб чужа земля йому легкою була, а Всевишній прийняв цю праведну душу у свої хороми.

К. Н.

Замість квітів на свіжу могилу
бл. п. мґра Юліяна Савчака
складаю $30 на Фонд „БАТЬКІВЩИНИ".

Опечаленій горем дружині Марійці Савчак і родині висловлюю моє глибоке співчуття
Галина СЕГЕЙДА

У ДРУГУ СКОРБНУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашої незабутньої СЕСТРИ
св. п. мґр
РОМАНИ ГЛАДКОЇ
будуть відправлені
СВЯТІ ЛІТУРГІЇ
в понеділок, 22-го жовтня 1990 року
в церві св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж., о год. 7:45 ранку;
в каплиці манастиря оо. Василіян у Ґлен Ков, Н. Й., о год. 7:10 ранку;
в українській католицькій церкві в Люрді Франція.

ІРЕНА — сестра
ЯРО І ВОЛОДИМИР з родиною — брати

У пам'ять найдорожчої Роми, враз з молитвами, пересилаємо пожертви:
на Фонд Віднови Української Богословської Академії у Львові $2 000
На Фонд Катедр Українознавства Гарвардського Університету $2 000
на Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля $1 000

Дня 9-го листопада 1990 р.
припадає
ТРЕТЯ
БОЛЮЧА
РІЧНИЦЯ
СМЕРТИ
нашої Покійної
ніколи невіджалуваної
найдорожчої
ДРУЖИНИ,
МАТЕРІ
та БАБЦІ

св. п.
Анни з Герциків Мулик
будуть відправлятися
ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ
з ПАНАХИДАМИ
в слідуючих церквах:
в церкві Чесного Хреста, Асторія, 9-го листопада 1990 р. о год. 8-ій ранку;
в катедрі свв. Володимира й Ольги, Чикаґо, Ілл., 9-го листопада 1990 р. о год. 7:30 ранку;
в катедрі св. о. Миколая, Чикаґо, Ілл., 17-го листопада 1990 р. о год. 8-ій ранку;
у церкві Непорочного Зачаття в Люрді, Франція;
в манастирі оо. Студитів Маріно у Римі, Італія;
та манастирі св. Йосафата в Ґлен Ков, Н. Й.

Просимо родину, друзів та знайомих про участь у Богослуженнях та молитви за спокій душі св. п. Анни.
за що щире спасибі Вам.

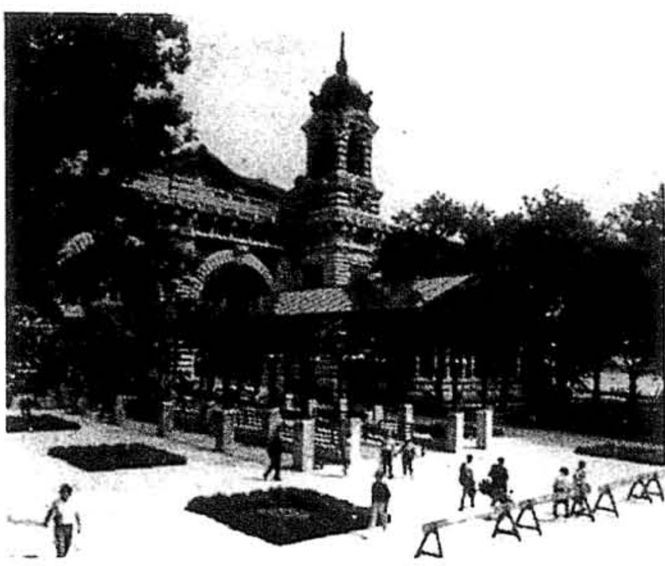
У глибокому смутку —
муж АНТІН, діти та внуки

МУЗЕЙ ІМІҐРАЦІЇ

8—9-го вересня ц. р. відбулося святочне відкриття Американського Музею Іміґрації на Еллис Айленд в Ню Йорку. До цього часу цей музей містився у підніжжі Статуі Свободи на острові того ж імени, який сусідує з так званим Островом Сліз. Українські іміґранти, завдяки старанням Союзу Українок Америки, є гідно репрезентовані у цих просторих залях відновленого будинку, нового осідку Американського Музею Іміґрації.

Будинок цей, збудований у 1895 р., призначений був для перевірки нових іміґрантів. Їх приїхало до Америки в 1892— 1954 рр. 12 мільйонів. Найбільш чисельна іміґрація була в 1900—1915 роках. Це були переважно народи східньої Европи, які їхали до Америки на заробітки. Серед них була велика кількість наших братів-українців. Після нелегкої тоді подорожі морем більшість переходила перевірку за кілька годин, 20 відсотків затримували для дальшої перевірки, лише 2 відсотки були відіслані з поворотом до своїх країн. У 1920 р. були встановлені так звані квоти для іміґрації з різних держав, приїзд нових поселенців значно зменшився і приміщення на Еллис Айленді уживано частинно як шпиталь для поранених у Другій світовій війні, опісля прибережна сторожа користала з приміщень на Острові Сліз, врешті у 1950 р.забили дошками цей будинок,який займає важливе місце у історії Америки.

У 1982 р. при адміністрації тодішнього президента Роналда Реґена зорганізовано Комісію 100-ліття Статуї Свободи — Еллис Айленд, яку очолив Лі Якокка. Почалася збірка грошей на реставрацію тих історично-пам'яткових будівель. Після святкувань 100-ліття відновленої Статуї Свободи у 1986 р. розпочато реставрацію так званого реєстраційного будинку на Еллис Айленд, який призначено на нові приміщення Американського Музею Іміґрації. Рівночасно проголошено у пресі збірку експонатів для нових, поширених приміщень музею.

Будинок, в якому міститься Американський Музей Іміґрації на Еллис Айленд.

Члени — основники Комітету Проєкту АМІ (сидять, зліва): *Ольга Тритяк — голова, Ольга Мусаковська — скарбничка, Лідія Гладка — заступниця голови СУА. Стоять: Марія Машера, д-р Денис Стахів і Мирослава Стахів.*

На тій підставі зорганізовано при Союзі Українок Америки, Окрузі Н. Дж., головою якої тоді була Ольга Тритяк, комітет Проєкту АМІ. Треба згадати, що до того часу українська іміґрація була більш ніж скромно репрезентована у Американському Музеї Іміґрації. Комітет наладнав зв'язок з куратором АМІ, подано до преси звернення до нашої громади, запрошено до помочі усі парохії у ЗСА у справі збірки експонатів-речей, які привезли зі собою до Америки іміґранти-піонери.

Відгук був більш як задовільний, Комітет СУА Проєкту АМІ зібрав, задокументував і передав управі АМІ понад 50 експонатів. Це були частини народного одягу, речі побутового вжитку, документи і фотографії.

Вже першого дня відкриття нових приміщень Музею Іміґрації, тих,які оглянули його, було дуже багато. Відновлений будинок ззовні надзвичайно гарний, великий із чотирма вежами на тлі затоки між Ню Йорком-Мангеттеном і побережжям стейту Ню Джерзі, у сусідстві острова і Статуї Свободи у погідний день милує людське око. Коли заходите до будинку, маєте враження, що серед вас є дух наших предків, іміґрантів-піонерів, які колись у страху і напрузі входили сюди і пізнавали Новий світ. Вони у короткому часі, за перші тяжко зароблені гроші будували храми Божі, у яких ми нині молимося, народні доми, організовували громадські інституції, які незабаром відзначатимуть свої століття.

На першому поверсі у театральній залі можна оглянути фільм з описом, як виглядали перші години іміґрантів на вільній землі Вашінґтона. Побіч є відділ, де у дуже цікавий спосіб подано різні статистичні дані про іміґрантів, які колись і сьогодні приїжджають до Америки. Далі є місце, де іміґранти складали свої клунки, ще далі відділ змінних виставок, є крамничка зі сувенірами і кафетерія.

На другому поверсі, на який іміґранти заходили сходами, містилася головна реєстраційна заля, так звана Great Hall. Тут між іншим відбувся у 1916 р. український концерт. У книжці „Island of Hope, Island of Tears" є світлина мішаного хору в українських народних ношах. На цьому поверсі є театральна заля, а також виставка світлин про все, що відносилося до іміґрантів.

На третьому поверсі міститься виставка під назвою „Скарби з дому", де можна оглянути частину з недавно зібраних експонатів-дарунків для музею, речей, які іміґранти привезли зі собою до Америки з країн свого походження. Виставка уложена дуже цікаво і переважно тут глядачі затримуються найдовше, ніби шукаючи зв'язку з тими, що приїхали колись і були підставою сьогоднішньої Америки.

Коли входимо до залі із західнього входу, відразу впадає у око жіночий український народний одяг із села Борщів: прегарна сорочка, вишивана на домашньої роботи полотні, вовняна ткана плахта і крайка. Це дарунок Марії Довжанської, довголітньої членки СУА, яка приїхала до Америки у 1912 р. Дещо далі бачимо чоловічий гуцульський народний одяг, який подарувала Марія Лелет, вдова Мирослава Лелета, який приїхав до Америки у 1929 р., а його батько Володимир Лелет у 1913 р. Вишивана сорочка, прекрасний, шкіряний кептар, шкіряний пояс, червоні вовняні крашаниці — усе домашнього виробу. Далі оглядаємо серветку, вишивану полтавським вирізуванням, дарунок Олени Балабан. Її мати Марія Гірчиця привезла цю серветку у 1913 р. Виставлена також частина вишиваного хрестиком рушника — дарунок Марії Роговської, її мати Софія Опуда привезла рушник до Америки у 1907 р. У відділі документів є свідоцтво народження і хрещення Катерини коваль з 1885 р. із села Лютовиська, повіт Ліско, подарувала Анна Ґреклек — донька. У відділі музичних інструментів є скрипка, подарована Гілярієм Врублевським, іміґрантом з 1908 року.

У поясненнях до експонатів є зазначено, що походять вони з України. Усі вони, крім останнього, передані до Американського Музею Іміґрації комітетом СУА. На стінах при вході і виході з залі є поміщена подяка усім, хто причинився до успіху цієї виставки. У поазбучному порядку є поданий Союз Українок Америки, Округа Н. Дж.

Комітет СУА Проєкту АМІ продовжує свою діяльність у напрямі можливостей підготови змінних виставок, для використання інших зібраних експонатів, що було дискутовано з управою Американського Музею Іміґрації.

Від імени членів Комітету Проєкту АМІ СУА, в склад якого входять: Лідія Гладка — заступниця голови СУА для справ культури, Ірина Руснак — муз. мист. референтка СУА, Ольга Мусаковська — скарбник, д-р Юрій Тритяк — секретар, Ольга Буртик — референтка преси, д-р Денис і Слава Стахів, Мери Машера, д-р Волтер і Гелен Петришин, Марія Роговська, Наталка Питляр, Марта Федорів і Ґейл Вислоцька, складаємо щиру подяку усім, хто збіркою експонатів, датками чи працею причинилися до того, що Союз Українок Америки міг подбати про відповідну, гідну репрезентацію українських іміґрантів-піонерів в Американському музеї Іміґрації на Острові Сліз.

Ольга Тритяк
голова комітету

Доїзд до музею з Ню Йорку пароплавом з Battery Park, tel: (212) 563-3200. З Ню Джерзі пароплавом з Liberty State Park.

Заснування Українського Православного Товариства св. Апостола Андрія Первозванного

В усвідомленні невідкладної потреби об'єднання творчого потенціялу православних українців в діяспорі для допомоги у відродженні Української Автокефальної Православної Церкви на Україні ми, нижче підписані, засновуємо організацію у ЗСА і Канаді під назвою Товариство св. Апостола Андрія Первозванного.

На зразок новоствореної організації взято Всеукраїнське Православне Братство Андрія Первозванного в Україні, що стоїть в авангарді боротьби за відродження рідної Церкви. Як і братство в Україні, товариство буде незалежною громадською релігійно-просвітницькою організацією. Воно керуватиметься у своїй діяльності засадами, висловленими в статуті братства і діятиме на основі свого власного статуту, в якому будуть узгляднені особливості праці за межами України.

Головні ділянки праці, що мають бути розгорнуті уже в початковий період існування товатиства — це: 1) видавництво релігійної літератури, призначеної в першу чергу для України; 2) налагодження зв'язків з Україною та реґулярне інформування православних українців за кордоном про події національно-церковного відродження на батьківщині (про головніші події буде інформуватися також англомовний світ) і 3) допомога відродженій УАПЦ предметами богослужбового вжитку, священичими облаченнями, комп'ютерним і друкарським устаткуванням та всім іншим, що виявиться потрібним. Діяпазон діяльности буде поширюватись у майбутньому відповідно до потреб та спроможностей.

Ми віримо, що ініціятива створення товариства знайде широку підтримку серед православних українців та що вони масово ставатимуть його членами. Наша мета — активний відділ товариства у кожному місці поселення.

По докладніші інформації щодо товариства, його цілей та плянів, щодо членства та організації відділів на місцях просимо звертатися на тимчасову адресу: Ukrainian Orthodox Society 336 5th Street N. E. Minneapolis, Minn. 55413; Minn. tel.: (612) 378—9058.

Члени Організаційного комітету товариства: Віталій Візір, Сан Франсіско, Олександер Воронин, Вашінґтон, Михайло Герець, Олбані, Галина Грушецька, Чикаґо, Віталій Ґарбер, Вашінґтон, Люба Левицька, Міннеаполіс, Анатолій Лисий, Міннеаполіс, Святослав Личик, Чикаґо, Ганна Парубченко, Трентон, Ярина Тимошенко, Київ.

Етика...

(Закінчення зі стор. 2)

торгівлі, тільки тепер вони вийшли наверх, стали „респектабельними" кооператорами й підприємцями. Правда — в кооперативному русі в Україні сьогодні є теж багато чесних, ідейних людей, які щиро хочуть розбудовувати країну. Але є й досить тих інших, які використовують ситуацію і наживаються коштом інших. Це все дає, в очах багатьох людей в Україні, дуже погану опінію цілому концептові вільної торгівлі, а в людей витворює дуже неґативне наставлення до кооперативного руху і до перебудови взагалі.

У такій атмосфері дуже важко буде наладнати економічну ситуацію. Мусить минути чимало років, поки люди трактуватимуть торгівців як чесних людей, а вміжчасі, торгівля, банківництво, взагалі економічне життя України легко може опинитись не в руках українців, а в руках представників різних менших (молдаван, вірмен, жидів, греків тощо), або ж у руках іноземців (себто німців, японців тощо). Така ситуація не була б корисна для інтересів України і українського народу.

Правда, серед населення західніх українських земель, які не були в російській імперії перед 1918 роком, є багато більш толерантне наставлення до цих всіх справ. Не дивно ж, що кооперативний рух в Україні розвивається краще в Галичині, Закарпатті чи Буковині, ніж у центральних чи східніх областях.

Тим людям доброї волі, котрі хочуть активно допомагати в економічній розбудові України, варто над цими всіми справами застановитись, їх проаналізувати і взяти під увагу у своїх плянах. Можливо, потрібно буде якогось „перевиховання" населення України, можливо треба буде вжити інших заходів. Напевно допомога української діяспори — тобто людей, які виросли в капіталістичних країнах і мають досвід із умовами вільних ринків, — буде тут дуже потрібна, може й конечна.

М. Ґорбачов...

(Закінчення зі стор. 1)

ному на недавній пленарній сесії ЦК КПСС, М. Ґорбачов намагався показати стабільність і силу його президентського уряду і переконати членів ЦК, що економічні зміни, а навіть перехід економіки на систему вільного ринку, не означає, що Совєтський Союз повертається до капіталізму, — заявив Ґорбачов.

Не зважаючи на вияснення Ґорбачова, пленум не проголосував ані за першою, ані за другою економічною програмою, кажучи, що ці справи не належать до політичної партії, їх повинна полагодити Президентська рада і Верховна Рада СССР. Совєтський Союз наближається до повного хаосу, кажуть спостерігачі і знавці підсовєтських відносин. Компартія з 18 мільйоновим членством, найбільша чисельно політична сила, глибоко поділена на тлі горбачовської програми перебудови і демократизації та проголошення суверенітету у республіках. Також Верховна Рада не змогла прийняти жодного економічного пляну, зокрема переходу до вільного ринку, вийшовши з цього імпасу наділенням М. Горбачова ще одною повновластю диктаторського характеру. Він покищо виповів війну „чорному ринкові". Президентська рада ствердила, що продаж державі продуктів першої потреби республіками послабла, закони республік мають першенство перед законами СССР, хоч цієї справи ще не закріплено конституцією. Ґорбачов видав черговий президентський „указ" і обіцяє покарати тих, які зумисно здержують продаж продуктів державі за рублі, які мають ціну звичайного паперу і за які нічого не можна купити.

Західні політичні аналітики кажуть, що дальші звільнювання високих працівників в Компартії можуть скріпити позації консерватистів і причинитись до спаду популярности самого М. Ґорбачова.

Масол...

(Закінчення зі стор. 1)

нинішній парлямент республіки спроможеться створити реальний державний суверенітет України, вивести суспільство з економічної та політичної кризи, забезпечити службу юнаків на нашій території розвіялися. Офіційну інформацію про голодівку студентів представники КПРС у Верховній Раді зустріли зневажливим сміхом. Це остаточно викрило їхнє антинародне, антипатріотичне обличчя. Демократія, правда і свобода переможуть тоді, коли весь народ гучно заявить про своє прагнення жити вільно. Закликаємо демократичну громадськість України активно підтримати студентів. Ми, колишні політв'язні, російської радянської імперії та диктатури КПРС пишаємося відвагою і політичною зрілістю українського студентства. Приєднуємось до вимог учасників голодування".

Звернення підписали Юрій Бадзьо і Василь Лісовий, 12-го жовтня 1990 року.

Щоденно священики УКЦ та УАПЦ відправляють Службу Божу біля студентського наметового табору. В середу, 10-го жовтня близько півсотні студентів сповідалися і причастилися. Для моральної підтримки голодуючих прибув і єпископ УКЦ Юліян зі Львова.

НЕ ТЕ ПРІЗВИЩЕ

У підписі під фотознімками п.з. „В Україні падуть пам'ятники Леніна", поміщених у числі „Свободи" з 13-го жовтня, помилково подано прізвище одної власниці фотографій. Має бути Катя Пенджола.